

INFORMATĪVS PĀRSKATS

*No vārdiem
uz darbiem:*

*par aktīvu sadarbību starp
Augšdaugavas novada
iedzīvotājiem un pārvaldi*

2026

SATURS

PRIEKŠVārds.....	3
PAR PROJEKTU	4
1. LĪDZDALĪBAS BUDŽETS	5
1.1. Līdzdalības budžeta jēdziens un pieredze Latvijā	5
1.2. Līdzdalības budžets Augšdaugavas novadā	7
2. IEDZĪVOTĀJU PADOMES	11
2.1. Iedzīvotāju padomju institūts Latvijā	11
2.2. Iedzīvotāju padomes Augšdaugavas novadā	12
3. KOPIENU NOTURĪBA UN DROŠĪBA	17
3.1. Kopienų noturības un civilās aizsardzības koncepts Latvijā	17
3.2. Kopienų noturība Augšdaugavas novadā	18
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	22
NOSLĒGUMS.....	24

PRIEKŠVĀRDS

Līdzdalības demokrātija ir viens no būtiskākajiem mūsdienīgas, caurspīdīgas un uz iedzīvotājiem orientētas pašvaldības darbības pamatakmeņiem. Tā nodrošina, ka vietējās kopienas netiek uztvertas vienīgi kā pašvaldības sniegto pakalpojumu saņēmējas, bet gan kā pilnvērtīgi sadarbības partneri novada attīstības plānošanā, lēmumu pieņemšanā un vietējās vides uzlabošanā.

Līdz ar jaunā Pašvaldību likuma spēkā stāšanos Latvijā ir būtiski pilnveidots normatīvais ietvars, kas nosaka un garantē sabiedrības līdzdalības mehānismus. Likums pašvaldībām paredz pienākumu veicināt iedzīvotāju iesaisti un nosaka konkrētus instrumentus, piemēram:

- Iedzīvotāju padomes – konsultatīvas institūcijas vietējo kopienu (pagastu un pilsētu) interešu pārstāvībai un tiešāka dialoga nodrošināšanai ar novada domi un administrāciju.
- Līdzdalības budžets – mehānisms, kas ļauj iedzīvotājiem tieši lemt par daļas no pašvaldības budžeta izlietojumu, iesniedzot un balsojot par pašu ierosinātajiem infrastruktūras vai sabiedriskās vides uzlabošanas projektiem.
- Kolektīvie iesniegumi, publiskās apspriešanas un iedzīvotāju forumi – rīki, kas nodrošina iedzīvotāju viedokļa noskaidrošanu un agrīnu iesaisti svarīgu lēmumu pieņemšanā.

Šie mehānismi sniedz būtiskus ieguvumus visa reģiona attīstībai. Vietējie iedzīvotāji vislabāk pārzina savas kopienas reālās vajadzības, pasargājot pašvaldību no neatbilstošu lēmumu pieņemšanas. Vienlaikus atvērts dialogs mazina sabiedrības atsvešinātību un zemo līdzdalību vēlēšanās, veicinot uzticēšanos vietējai pārvaldei. Īpaši pierobežas reģionos iedzīvotāju iesaiste stiprina arī civilo aizsardzību un spēju kopīgi rīkoties krīzes situācijās. Galarezultātā iespēja ietekmēt lēmumus radot iedzīvotājos līdzatbildību, kas ir galvenais priekšnoteikums drošai, dzīvotspējīgai un ilgtspējīgai novadu attīstībai.

PAR PROJEKTU

Dokuments tapis biedrības “Augšzemnieki” īstenotā projekta **“No vārdiem uz darbiem: par aktīvu sadarbību starp Augšdaugavas novada iedzīvotājiem un pārvaldi”** (projekta Nr. 2026.LV/NVOF/MIC/034) ietvaros. Projekts tiek īstenots Sabiedrības integrācijas fonda (SIF) programmas “NVO fonds” ietvaros no 2026. gada 1. janvāra līdz 15. oktobrim.

Projekta galvenais mērķis ir veicināt konstruktīvu un regulāru dialogu starp trim būtiskām mērķgrupām: aktīvajiem novada iedzīvotājiem/NVO, pašvaldības darbiniekiem un ievēlētajiem deputātiem. Pašvaldību likuma izmaiņas nosaka virkni sabiedrības līdzdalības mehānismu, tostarp līdzdalības budžeta ieviešanu un iedzīvotāju padomju izveidi. Tomēr praksē novērojama zema iedzīvotāju iesaiste, ko apliecina arī zemā aktivitāte pašvaldību vēlēšanās – 23,88 % Augšdaugavas novadā un Saeimas vēlēšanās – 42,72 %, informācijas trūkums un abpusējas sadarbības pieredzes trūkums starp kopienām un novada pārvaldi.

Lai risinātu šo problemātiku, projekta ietvaros tika plānoti un noorganizēti **trīs tematiski iedzīvotāju forumi**:

- **“Līdzdalības budžets”** Vabolē – vērsts uz līdzdalības budžeta nolikuma un nosacījumu pilnveidi, kā arī iedzīvotāju projekta ideju attīstīšanu.
- **“Iedzīvotāju padomes”** Bebreņē – vērsts uz izpratnes veidošanu par padomju lomu un praktisko darbu.
- **“Kopienų noturība un drošība”** Ilūkstē – vērsts uz pierobežas kopienu drošību, civilās aizsardzības plānošanu, patvertņu apzināšanu, 72 h somas gatavību un sadarbību krīzes situācijās.

Projekta rezultātā pasākumus apmeklēja vairāk nekā 100 dalībnieki, kas guva ieskatu tēmās, savstarpēji dalījās ar pieredzi un pārdomām, diskutēja ar pašvaldības pārstāvjiem un kopīgi veicināja Augšdaugavas novada iedzīvotāju pilsonisko aktivitāti, izpratni par līdzdalības mehānismiem un drošāku, saliedētāku vietējo kopienu veidošanos.

1. LĪDZDALĪBAS BUDŽETS

1.1. Līdzdalības budžeta jēdziens un pieredze Latvijā

Līdzdalības budžets ir demokrātisks process, kas sniedz iedzīvotājiem tiešu iespēju lemt par daļas pašvaldības budžeta izlietojumu, iesniedzot savas idejas publiskās vides un infrastruktūras uzlabošanai un balsojot par vispiemērotākajiem projektiem. Tas kalpo kā būtisks rīks pilsoniskās līdzdalības veicināšanai, uzticēšanās stiprināšanai starp sabiedrību un vietējo varu, kā arī kopienu saliedēšanai ap kopīgām vajadzībām un iniciatīvām.

Latvijā līdzdalības budžeta prakse pakāpeniski attīstījusies kopš 2018.–2019. gada, sākotnēji kā atsevišķu pašvaldību, piemēram, Rīgas valstspilsētas, Gulbenes novada un Valmieras novada brīvprātīga iniciatīva, bet līdz ar jauno tiesisko regulējumu tā kļuvusi par visaptverošu praksi visās Latvijas pašvaldībās.

Normatīvais regulējums (Pašvaldību likums un saistītie akti)

Līdzdalības budžeta ieviešana Latvijas pašvaldībās balstās uz skaidru tiesisko ietvaru, kas nosaka gan minimālās obligātās prasības, gan dod pašvaldībām brīvību procesa pielāgošanai:

1. Pašvaldību likums (stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī):

- Likuma 59. pants nosaka, ka no 2025. gada 1. janvāra līdzdalības budžeta finansējuma nodrošināšana ir obligāta prasība visām Latvijas pašvaldībām.
- Likums nosaka, ka pašvaldības ikgadējā līdzdalības budžeta apjoms ir ne mazāks kā 0,5 % apmērā no pašvaldības vidējiem viena gada iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa faktiskajiem ieņēmumiem, kas tiek aprēķināti par pēdējiem trim gadiem. Finansējuma trūkuma dēļ tika nolemts to pakāpeniski audzēt no 0,1 % 2025. gadā līdz 0,5 % 2029. gadā.
- Ieceru realizāciju uzsāk triju mēnešu laikā pēc projektu konkursa rezultātu paziņošanas un īsteno divu gadu laikā. Projekta realizāciju nodrošina pati pašvaldība sadarbībā ar projekta iesniedzēju.

2. Pašvaldības saistošie noteikumi:

- Katra novada vai pilsētas dome izdod savus saistošos noteikumus (nolikumu), kur detalizēti norāda:
 - Projektu pieteikumu iesniegšanas un vērtēšanas kārtību;

- Vērtēšanas komisijas sastāvu un kritērijus;
- Balsošanas mehānismus un teritoriālo sadalījumu, piemēram, vai budžets tiek dalīts pa pagastu/pilsētu apvienībām, lai mazākas teritorijas nepaliktu bez finansējuma;
- Prasības projekta iesniedzējiem (vecuma ierobežojums – visbiežāk no 16 gadu vecuma, deklarētā dzīvesvieta vai īpašums attiecīgajā teritorijā).

3. Digitālā platforma un caurskatāmība (geolatvija.lv un Līdzdalības budžeta modulis):

Lai nodrošinātu balsošanas drošību un caurskatāmību, Līdzdalības balsošanas modulis tika integrēts valsts sistēmā www.geolatvija.lv, kurai projekta iesniedzēji un balsotāji pieslēdzas, izmantojot valsts vienoto platformu Latvija.gov.lv integrēto risinājumu, kur balsošana tiek nodrošināta ar drošu e-identifikāciju. Kā arī ir iespēja klātienē balsošanai valsts un pašvaldības vienotajos klientu apkalpošanas centros (VPVKAC).

Labā prakse un piemēri citās Latvijas pašvaldībās

Latvijas pašvaldību pieredze rāda, ka līdzdalības budžeta sekmes un iedzīvotāju atsaucība ir tieši atkarīga no izvēlēta modeļa un komunikācijas ar kopienām. Ņemot vērā citu pašvaldību pieredzi, var izcelt vairākus piemērus un pieejas:

1. Rīgas valstspilsētas pieredze – teritoriālā piederība un spēcīgas apkaimju biedrības:
 - Rīgas pašvaldība bija viena no pirmajām, kas 2019. gadā ieviesa līdzdalības budžeta konkursu.
 - Labā prakse: Balsošana tiek organizēta atbalstot apkaimju iniciatīvas. Tas veicināja apkaimju biedrību un iedzīvotāju grupu saliedēšanos, piemēram, Āgenskalna, Bolderājas, Čiekurkalna biedrības savstarpēji sacentās, radot veselīgu konkurenci un augstu iedzīvotāju balsošanas aktivitāti.
2. Gulbenes novada pieredze – projektu apmēra sadalījums un mazāku kopienu aizsardzība:
 - Gulbenes novadā līdzdalības budžeta finansējums tiek sadalīts pēc teritoriālā principa – pilsēta, teritorija ar vairāk nekā 1000 iedzīvotājiem, teritorija ar mazāk nekā 1000 iedzīvotājiem.
 - *Labā prakse:* Tādējādi tiek novērsta situācija, kurā lielākās apdzīvotās vietas (ar lielāku iedzīvotāju skaitu) “pārbalso” mazākus pagastus.

“Līdzdalības budžets ir lieliska iespēja iesaistīties lēmumu pieņemšanā sabiedrībai un norādīt, kas tad ir tās lietas, kas ir svarīgākās.

Jānis Barinskis, Līdzdalības budžeta ieviesējs Gulbenes novadā

1.2. Līdzdalības budžets Augšdaugavas novadā

Pašvaldības nolikums, plānošanas vienības un finansējums

Līdzdalības budžeta ieviešana novadā balstās uz Pašvaldību likuma 59. panta prasībām un pašvaldības saistošajiem noteikumiem jeb nolikumu, kas nosaka ideju pieteikšanas, vērtēšanas un īstenošanas kārtību.

Finansējuma apjoms un dinamika

- Šobrīd pašvaldība līdzdalības budžetam atvēl sākotnēji minimāli noteiktos 0,2 % no vidējiem iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) un nekustamā īpašuma nodokļa (NĪN) ieņēmumiem par pēdējiem trim gadiem.
- Saskaņā ar regulējumu šim procentuālajam apjomam katru gadu jāpieaug par 0,1 %, līdz 2029. gadā tas sasniegs ne mazāk kā 0,5 %.
- Tehnisku iemeslu dēļ novads līdzdalības budžetu neizsludināja 2025. gadā, tāpēc neiztērētais finansējums tika pārvirzīts uz 2026. gadu, tādējādi dubultojot pieejamo budžetu.

Teritoriālais sadalījums

2026. gadā Augšdaugavas novads ir viens no retajiem, kas finansējumu sadala pa pagastu apvienībām atbilstoši iedzīvotāju skaitam.

Sekas: Tas radījis daļēju iedzīvotāju neapmierinātību, jo mazāku apvienību iedzīvotāji ierobežotā finansējuma dēļ nevar pretendēt uz apjomīgāku ideju realizāciju.

Pieteikšanās un pieteikto ideju izvērtēšana

- Fiziskas personas no 16 gadu vecuma, kā arī biedrības un nodibinājumi.
- Vērtēšanas komisija un nozaru speciālisti pārbauda ideju atbilstību administratīvajiem kritērijiem, īpašumtiesībām (ieguldījumi pašvaldības vai publiskā īpašumā), tehniskajai realizācijai un tāmes pamatotībai.
- Procesuālās nepilnības un administratīvais slogs:

- Bažas pieteicējiem radīja gadījumi, kad pašvaldība projektu precizēšanu un saziņu ar valsts institūcijām (piemēram, par dabas liegumiem un saskaņojumiem) pārvirzīja uz pašiem iedzīvotājiem.
- Tā kā ideju realizāciju jānodrošina pašvaldībai, papildu sloga un laika resursu prasīšana no iedzīvotājiem rada neapmierinātību un var mazināt vēlmi iesniegt idejas nākotnē.

Iedzīvotāju balsojums un atbalstītie projekti

- **Balsošanas kārtība:** Visi atbilstošie projekti tiek nodoti vispārējai balsošanai, kas ilgst ne mazāk kā 14 dienas.
- **Balsošanas kanāli:**
 - *Elektroniski:* Portālā Geolatvija.lv.
 - *Klātienē:* Valsts un pašvaldības vienotajos klientu apkalpošanas centros (VPVKAC) un pagastu pārvaldēs (piemērots iedzīvotājiem bez e-identifikācijas rīkiem).
- **Uzvarētāju noteikšana un realizācija:** Uzvarētājus nosaka pēc vislielākā saņemto balsu skaita katrā pagastu apvienībā. Atbalstītās ieceres (infrastrukturā uzlabošanu, atpūtas/sporta laukumus, pasākumu organizēšanu vai inventāra iegādi) pilnībā īsteno pašvaldība sadarbībā ar idejas pieteicēju.

Līdzdalības budžeta idejas realizācijas ceļa karte

Izaicinājumi un ieteikumi līdzdalības budžeta attīstībai

Iedzīvotāju foruma laikā Vabolē tika identificēti galvenie šķēršļi un risinājumi procesa uzlabošanai:

Galvenie izaicinājumi

1. Iedzīvotājiem un biedrībām ir grūtības patstāvīgi sagatavot precīzas tāmes un kvalitatīvus vizuālos attēlus.
2. Zema elektroniskā aktivitāte laukos un starp vecāka gadagājuma iedzīvotājiem, kā arī vispārējs informācijas trūkums par konkursu.
3. Blīvāk apdzīvotām vietām ir vieglāk saorganizēt balsis nekā mazākiem pagastiem.

Ieteikumi procesa pilnveidei

- **Pašvaldības konsultatīvais atbalsts:** Būvspeciālistiem, arhitektiem un projektu vadītājiem sniegt klātienē un attālinātas konsultācijas iedzīvotājiem tāmju un vizualizāciju izstrādē, kā arī pārņemt saziņu ar valsts iestādēm.
- **Iedzīvotāju padomju iesaiste:**
 - Piesaistīt padomes iedzīvotāju vajadzību apzināšanā, kopīgu pieteikumu izstrādē un klātienē balsošanas organizēšanā.
 - Iesaistīt padomes projektu izvērtēšanā un prioritizēšanā pirms nodošanas vispārējai balsošanai.
- **Daudzpusīga komunikācija:** Informēt sabiedrību ne tikai digitāli, bet arī vietējā izdevumā, uz ziņojumu dēļiem un pagastu sapulcēs, skaidrojot reālos ieguvumus.

“Es esmu no Bebrenes pagasta. Šogad līdzdalības projektam ir piešķirta salīdzinoši neliela summa un varbūt lielākām idejām, lielākiem darbiem šī summa nav pietiekama. Tomēr, raugoties nākotnē, ceru, ka projekta naudas varētu kļūt lielākas un mēs varētu darīt lielus darbus.

*Līga Pauļuka, Bebrenes pagasta iedzīvotāja,
par 2026. gada Līdzdalības budžetu Augšdaugavas novadā*

Izmanto kontroljautājumus, lai nostiprinātu savu ideju Līdzdalības budžeta programmai!

Vai ideja ir atbilstoša nolikumam?

- Vai piedāvātā vieta atrodas uz pašvaldībai piederošas zemes?
- Vai projekta kopējās izmaksas iekļaujas pašvaldības noteiktajā maksimālajā finansējuma limitā?
- Vai iecere nodrošina ilgtermiņa ieguvumu un būs publiski pieejama ikvienam iedzīvotājam?
- Vai projekta rezultāts neradīs pārmērīgas un neapreķinātas nākotnes uzturēšanas izmaksas pašvaldībai?

Vai projekta tehniskais izpildījums ir reālistisks?

- Vai ir sagatavota skaidra vizualizācija, skice vai fotoattēli ar plānotajām izmaiņām?
- Vai aprēķinātās izmaksas balstās uz reālām tirgus cenām vai cenu aptauju?
- Vai realizācijai nav nepieciešamas sarežģītas un ilgstošas būvniecības saskaņošanas procedūras, ko nevar pabeigt viena gada laikā?

Vai ir nodrošināts kopienas atbalsts un komunikācija?

- Vai par ideju ir runāts ar vietējo iedzīvotāju padomi vai apkaimes biedrībām?
- Vai ir apzināti vismaz 3–5 aktīvi līdzgaitnieki, kas palīdzēs vākt balsis un izplatīt informāciju?
- Vai ir sagatavots īss, saprotams un iedvesmojošs apraksts sociālajiem tīkliem un vietējiem medijiem?

2. IEDZĪVOTĀJU PADOMES

2.1. Iedzīvotāju padomju institūts Latvijā

Vēsturiskais konteksts un likumdošanas ietvars

Iedzīvotāju padomju institūta izveide Latvijā ir tiešas sekas 2021. gadā īstenotajai administratīvi teritoriālajai reformai (ATR). Nostiprinot vēsturiskos novadus un izveidojot teritoriāli plašas pašvaldības, radās būtisks risks attālināt vietējo varu no lauku iedzīvotājiem un mazo pagastu specifiskajām vajadzībām. Bijušo pagasta pārvalžu lomas mazināšanās un lēmumu pieņemšanas centra pārcelšanās uz novada centru veicināja iedzīvotāju bažas par teritoriālo nevienlīdzību un “pagastu balsu” pazušānu informācijas aprītē. Lai novērstu šo plaisu un stiprinātu lokālo piederību, radās nepieciešamība pēc jauna, tiesiski nostiprināta pārstāvniecības mehānisma.

Atbildot uz šo izaicinājumu, tika izstrādāts jaunais Pašvaldību likums (stājās spēkā 2023. gada 1. janvārī), kura 58. pants pirmo reizi Latvijas tiesību sistēmā sistēmiski noregulēja iedzīvotāju padomju darbību. Likums definē iedzīvotāju padomi kā konsultatīvu institūciju, ko izveido pēc iedzīvotāju iniciatīvas, lai nodrošinātu vietējo kopienu interešu pārstāvību pašvaldības domē. Svarīgi uzsvērt, ka likums dod pašvaldībām elastību: tas nenosaka padomju izveidi kā strikti obligātu katrā teritoriālajā vienībā, bet uzdod pašvaldības domei savos saistošajos noteikumos definēt padomju veidošanas kārtību, darbības teritoriju, kandidātu izvirzīšanas kritērijus un vēlēšanu procedūru.

Saskaņā ar Pašvaldību likuma 58. pantu iedzīvotāju padomēm ir piešķirtas būtiskas konsultatīvās un iniciatīvas tiesības:

- **Tiesības ierosināt jautājumus:** Padomei ir tiesības iesniegt lēmumu projektus un ierosināt jautājumus izskatīšanai pašvaldības domē vai tās komitejās, un pašvaldībai ir pienākums tos izskatīt noteiktā termiņā.
- **Atzinumu sniegšana:** Padome var sniegt oficiālus atzinumus par pašvaldības sagatavotajiem attīstības plāniem, teritorijas plānojumiem, būvniecības iecerēm un saistošajiem noteikumiem, kas tieši skar attiecīgās apkaimes un pagasta intereses.

Iedzīvotāju padomju loma teritoriālajā reprezentācijā un vietējā demokrātijā

Iedzīvotāju padomes Latvijas pašvaldību sistēmā pilda divējādu funkciju – tās ir gan teritoriālās reprezentācijas instruments, gan praktisks vietējās demokrātijas stiprināšanas rīks.

Teritoriālās reprezentācijas kontekstā padomes kalpo kā tiešs un abpusējs “tilts” starp pagasta vai pilsētas iedzīvotājiem un novada domi. Tās nodrošina *bottom-up* (no apakšas uz augšu) pieeju lēmumu pieņemšanā, ļaujot vietējai kopienai pašai apzināt un

definēt savas akūtākās vajadzības – sākot ar infrastruktūras sakārtošanu un ceļu uzturēšanu, līdz kultūrvides un sociālo pakalpojumu pieejamībai. Tas novērš risku, ka lēmumi par pagasta attīstību tiek pieņemti vienpusēji novada centrā bez izpratnes par vietējo iedzīvotāju vajadzībām.

Vietējās demokrātijas dimensijā iedzīvotāju padomes veicina pilsonisko līdzdalību un uzticēšanās atjaunošanu starp sabiedrību un pašvaldību:

1. **Pilsoniskās aktivitātes veicināšana:** Padomes veido platformu, kurā nevalstiskās organizācijas (NVO), aktīvie iedzīvotāji un uzņēmēji var apvienot resursus kopīgu mērķu sasniegšanai.
2. **Caurskatāmība un atklātība:** Organizējot atklātas sēdes un tikšanās ar iedzīvotājiem, padomes skaidro pašvaldības pieņemtos lēmumus un piesaista vietējos resursus problēmu risināšanai, mazinot iedzīvotāju skepsi un atsvešinātību.

“Iedzīvotāju padomes veido tiltu starp pašvaldību un iedzīvotāju kopumu, kuriem ir daudz idejas un daudz jautājumi. Padomes uzdevums ir šīs idejas nogādāt līdz pagastam un pašvaldībai – tieši tik primitīvi. Ne visus jautājumus var un vajag uzreiz risināt, bet tos var secīgi kārtot un ar tiem strādāt.

Artūrs Palsāns, Vārmes iedzīvotāju padomes priekšsēdētājs

2.2. Iedzīvotāju padomes Augšdaugavas novadā

Padomju izveides process un nolikums Augšdaugavas novadā

Augšdaugavas novadā [iedzīvotāju padomju](#) izveide norit saskaņā ar Pašvaldību likuma 58. pantu un pašvaldības izstrādātajiem saistošajiem noteikumiem. Nolikums nosaka juridisko ietvaru padomju darbībai, to funkcijas, tiesības, kā arī kandidātu izvirzīšanas un ievēlēšanas kārtību.

Ņemot vērā novada teritoriālo mērogu un pagastu specifiku, nolikumā padomju darbības teritorijas ir piesaistītas pagastu teritorijām. Saistošie noteikumi nosaka, ka padomes tiek veidotas kā konsultatīvas institūcijas no 5 līdz 7 locekļu sastāvā, atkarībā no attiecīgās teritorijas iedzīvotāju skaita. Padomju izveides galvenais mērķis ir sniegt vietējām kopienām iespēju līdzdarboties novada attīstības plānošanā, nodrošināt savlaicīgu informācijas apmaiņu un pārstāvēt iedzīvotāju intereses pašvaldības domē.

Vēlēšanu norise un iedzīvotāju atsaucība teritoriālajās vienībās

Iedzīvotāju padomju vēlēšanu organizēšana Augšdaugavas novadā uzskatāma par būtisku soli vietējās demokrātijas praksē, taču process ir izgaismojis atšķirīgu iedzīvotāju atsaucību dažādās teritoriālajās vienībās:

- **Kandidātu izvirzīšana un balsošana:** Kandidātus padomēm var izvirzīt paši novadā deklarētie iedzīvotāji. Balsošana tiek organizēta, izmantojot gan elektroniskās līdzdalības rīkus, gan klātienes balsošanu pagastu pārvaldēs, Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri (VPVKAC).
- **Atsaucības atšķirības un cēloņi:**
 - Teritorijās ar spēcīgām un jau vēsturiski aktīvām kopienām vai NVO iedzīvotāju līdzdalība vēlēšanās un kandidātu pieteikšanās noritējusi raiti.
 - Savukārt citos pagastos novērojama zema aktivitāte un kūtrums, ko veicina vispārēja iedzīvotāju skepse par spēju ietekmēt pašvaldības lēmumus, kā arī informācijas trūkums un digitalizācijas barjeras vecāka gadagājuma iedzīvotāju vidū.
- **Izaicinājumi:** Atsevišķās teritoriālajās vienībās nepietiekama pieteikumu skaita dēļ vēlēšanu procesu nācies pagarināt vai atkārtot, kas norāda uz nepieciešamību pēc mērķtiecīgāka skaidrojošā darba par padomju reālo ietekmi un ieguvumiem.

Iedzīvotāju padomju pirmās sēdes, darba organizācija un sadarbība ar apvienību pārvaldēm

Pēc padomju sastāva apstiprināšanas to pirmās sēdes tiek veltītas priekšsēdētāja un vietnieka un protokolista ievēlēšanai, kā arī turpmākā darba reglamenta saskaņošanai:

- **Darba organizācija:** Padomes savu darbu organizē bezatlīdzības (brīvprātīgā) statusā, sasaucot regulāras sēdes, ne retāk kā reizi ceturksnī vai pēc nepieciešamības. Sēdes tiek plānotas kā atklātas, nodrošinot iespēju jebkuram teritorijas iedzīvotājam piedalīties un izteikt savu viedokli.
- **Sadarbība ar apvienību pārvaldēm:**
 - Praktiskajā līmenī izšķiroša nozīme ir padomju sadarbībai ar pagastu apvienību pārvalžu vadītājiem. Pārvaldes nodrošina padomes ar sēžu telpām, tehnisko aprīkojumu un palīdzību informācijas izplatīšanā.
 - Apvienību pārvaldnieki vai citas piesaistītās personas piedalās sēdēs kā konsultatīvie partneri, kuri sniedz operatīvu informāciju par pašvaldības budžeta iespējām, ieplānotajiem saimnieciskajiem darbiem un infrastruktūras projektiem attiecīgajā teritorijā.

Saziņa starp domi un apkaimju kopienām

Lai veiksmīgi uzturētu attiecības un veicinātu informācijas apmaiņu starp pašvaldību un iedzīvotāju padomēm, ļoti svarīga ir savstarpējā komunikācija. Kopš iedzīvotāju padomju vēlēšanām, kas norisinājās periodā no marta līdz maijam, pašvaldība ar padomēm informatīvi nav sazinājusies (oktobra sākums). Ar katru padomi notikusi tikai viena tikšanās, apsveicot ar tās izveidi. Komunikācijas neesamība veicina iedzīvotāju atsvešināšanos un neuzticību šīs iniciatīvas virzīšanai no pašvaldības puses.

Tāpēc būtiski, ka saziņa starp novada domi, iedzīvotāju padomi un apkaimes kopienu ir atvērta, daudzkanālu un vispusēja:

Tiešs kontakts ar deputātiem un vadību: Foruma darba grupās tika izvirzīts aicinājums nodrošināt tiešus kontaktus, tikšanās un izbraukuma sēdes starp iedzīvotāju padomēm, pagasta vadītājiem un novada domes deputātiem, lai tiešā veidā risinātu samilzušos jautājumus.

Informatīvā aprite un atgriezeniskā saite: Domei un padomei ir pienākums informēt iedzīvotājus par jau pieņemtajiem lēmumiem, plānotajiem projektiem un sniegt atbildes uz iesniegtajiem priekšlikumiem. Ja iedzīvotāji redz, ka viņu ierosinājumi tiek izskatīti un sniegta atbilde, tas būtiski ceļ uzticēšanos pašvaldībai.

Komunikācijas rīku klāsts:

- *Digitālie rīki:* *WhatsApp* grupas operatīvai informācijas apmaiņai, aptaujas sociālajos tīklos, e-pasti, pašvaldības mājaslapa.
- *Tradicionālie un klātienes rīki:* Klātienes dokumentu un iesniegumu pieņemšana pagasta pārvaldēs, iedzīvotāju sapulces, telefoniskā saziņa, kā arī fiziskas pastkastes priekšlikumiem un anonīmajām atsauksmēm.
- *Neformālā līdzdalība:* Pieredzes apmaiņas braucieni starp novada padomēm, saliedēšanās un izklaides pasākumi, kā arī kopīgas talkas, kas ļauj neformālā gaisotnē “tuvāk tautai” apzināt iedzīvotāju vajadzības un ierosinājumus.

“Katrā pagastā ir aktīvi cilvēki un padomēm būs liela nozīme, jo tieši paši iedzīvotāji uz vietas redz, ko nepieciešams uzlabot, kur jāpieliek roka. Arī pašvaldībai tas būtu ieguvums, jo būs vietējā komanda, kas palīdz uz vietas.

Ēriks Aleksejevs, Dvietes pagasta iedzīvotāju padomes priekšsēdētājs

Augšdaugavas novadā iedzīvotāju padomju izveide vairākus gadus netika virzīta, bet 2025. gada nogalē pašvaldība nodeva publiskai apspriešanai iedzīvotāju padomju nolikumu, kas arī pēdējā gada sēdē tika apstiprināts. Jau 2026. gada sākumā tika izsludināta kandidātu pieteikšanās un vēlēšanas. Lai arī iedzīvotāju padomju izveide ir atkarīga no pašvaldības deputātu lēmuma, paši novada iedzīvotāji var strādāt pie šī līdzdalības veida pakāpeniskas ieviešanas, tādējādi apliecinot, ka iedzīvotājiem šis līdzdalības veids pašvaldībā ir nepieciešams.

Kā veicināt Iedzīvotāju padomju izveidi novadā

01.

Kopienas aktīvistu apzināšana un saliedēšana

- Apzināt vietējos līderus, biedrības un aktīvos iedzīvotājus katrā pagastā vai ciemā, kuri jau šobrīd uzņemas atbildību par apkārtnes aktivitātēm.
- Apkopot pirmās iedzīvotāju vajadzības un priekšlikumus, lai parādītu pašvaldībai, ka iedzīvotāji vēlas līdzdarboties konstruktīvi.

02.

Dialoga un uzticēšanās veidošana ar pašvaldību

- Uzmanīt pašvaldības vadību un deputātus, uzsverot, ka padome nav “opozīcija”, bet gan palīgs un atbalsta instruments, kas apkopos informāciju un palīdzēs risināt jautājumus.
- Demonstrēt citu novadu veiksmes stāstus.

03.

Nolikuma un juridisko rāmju saskaņošana

- Pašiem iedzīvotājiem uzsākt priekšlikumu izstrādi, lai apliecinātu vēlmi iesaistīties (izspriest pārstāvju skaitu, darbības teritoriju, balsošanas kārtību un pieteikšanās nosacījumus).
- Piedāvāt nolikuma izstrādni, lai kopīgi ar pašvaldību virzītos tālāk uz kopīgu rezultātu.

Izmanto kontroljautājumus, lai noskaidrotu savas kopienas un pašvaldības iesaistes vēlmi, lai veidotu iedzīvotāju padomes jūsu novadā!

Kontroljautājumi “Iedzīvotāju padomes”

Kopienai Vai esam gatavi veidot iedzīvotāju padomi?	Pašvaldībai Vai esam atvērti iedzīvotāju padomēm?
• Vai mūsu pagastā/apkaimē ir vismaz 3–5 aktīvi cilvēki, kuri ir gatavi veltīt savu laiku sabiedriskajam darbam? • Vai mēs apzināmies, ka padomes uzdevums ir atrast risinājumus un sadarboties, nevis tikai kritizēt pašvaldību? • Vai mēs zinām vietējo iedzīvotāju galvenās vēlmes un vajadzības, kuras vēlētos virzīt risināšanai? • Vai esam gatavi uzņemties lomu kā "tilts" starp iedzīvotāju kopumu un pašvaldību?	• Vai apzināmies, ka iedzīvotāju padomes ir papildu resursi un “brīvprātīgie palīgi”, kas nāk palīgā izprast cilvēku reālās vajadzības? • Vai esam gatavi nebaidīties no jauna veidojuma un uztvert to kā atbalstu novada attīstībā? • Vai mums ir izstrādāts skaidrs un saprotams padomes nolikums un regulāru tikšanos mehānisms? • Vai spēsim secīgi izskatīt padomes sniegtos ierosinājumus un sniegt atgriezenisko saiti iedzīvotājiem?

3. KOPIENU NOTURĪBA UN DROŠĪBA

3.1. Kopienų noturības un civilās aizsardzības koncepts Latvijā

Mūsdienu mainīgajos ģeopolitiskajos apstākļos un ņemot vērā Latvijas atrašanos blakus Krievijai un Baltkrievijai, svarīga ir Latvijas valsts aizsardzība un civilās aizsardzības sistēma. Nozīmīgi ir ne tikai valsts bruņotie spēki, bet arī, cik gatava ir kopumā sabiedrība dažādiem izaicinājumiem. Būtiska un izšķiroša loma ir visas sabiedrības un vietējo kopienu noturībai.

- Visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas mērķis ir nodrošināt, ka valsts un sabiedrība ir gatava pārvarēt jebkuras krīzes – no dabas katastrofām un hibrīddraudiem līdz pilna mēroga militāram apdraudējumam. Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likums nosaka pašvaldību pienākumus civilās aizsardzības plānošanā, tomēr praksē mērogs starp centru un lauku teritorijām rada riskus pakalpojumu nepārtrauktībai.
- Krīzes jeb “X stundas” pirmajās fāzēs valsts un pašvaldības dienesti vispirms nodrošina kritisko infrastruktūru un operatīvo reaģēšanu. Tāpēc kopienu sagatavotība un spēja būt patstāvīgiem vismaz pirmās 72 stundas ir izšķiroša.
- Augšdaugavas novadam kā ES un NATO ārējai pierobežai ir unikāli nepieciešamie drošības un noturības aspekti. Šeit kopienu sagatavotība nav tikai teorētisks jēdziens, bet prasa praktiskus risinājumus:
 - Alternatīvu sakaru kanālu nodrošināšana gadījumā, ja tiek traucēti mobilie vai interneta sakari.
 - Autonomu enerģijas un ūdens apgādes punktu apzināšana pagastos.
 - Kritiski svarīgās informācijas operatīva un droša aprīte pierobežas iedzīvotājiem.

NVO un vietējo līderu loma noturības stiprināšanā

Nevalstiskās organizācijas (NVO), iedzīvotāju padomes un neformālie apkaimju līderi kalpo par galveno “saistvielu” un operatīvo tīklu krīzes situācijās.

- Krīzes brīdī iedzīvotāji vispirms vēršas pie tiem cilvēkiem, kurus pazīst un kuriem uzticas – pagasta aktivistiem, NVO vadītājiem, iedzīvotāju padomju pārstāvjiem un kopienu līderiem. Viņu loma ir saglabāt mieru, koordinēt savstarpējo palīdzību un nodrošināt objektīvas informācijas izplatīšanu, mazinot dezinformāciju.
- NVO un vietējie līderi vislabāk pārzina konkrētā pagasta vai ciema reālo situāciju:

- Kurām iedzīvotāju grupā – senioriem, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, ģimenēm ar maziem bērniem būs nepieciešama īpaša palīdzība vai evakuācija.
- Kādi resursi ir pieejami vietējā līmenī, piemēram, ģeneratori, smagā tehnika, dzeramais ūdens, patvērumam piemērotas telpas.
- Noturība nav iespējama bez iepriekš izstrādāta un regulāri trenēta sadarbības mehānisma. NVO un iedzīvotāju padomes var darboties kā starpnieks starp pašvaldības Civilās aizsardzības komisiju (CAK)* un iedzīvotājiem, organizējot apmācības, pirmās palīdzības kursus, talkas un praktiskas mācības vietējā līmenī.

* [Pašvaldības \(vai sadarbības teritorijas\) civilās aizsardzības komisija](#) ir koordinējoša un konsultatīva institūcija, kuras mērķis ir plānot un vadīt civilās aizsardzības pasākumus, lai novērstu katastrofu draudus vai likvidētu katastrofu sekas attiecīgajā teritorijā.

“Izspēlēt dažādas simulētas krīzes situācijas ir ļoti noderīgi, jo no katras izspēles var gūt jaunu skatījumu nepieciešamajiem uzlabojumiem. Nupat nonācām pie secinājuma, ka pilsētā nepieciešama vēl viena pulcēšanās vieta – ja nu kaut kas notiek ar tiltu, kas savieno abus krastus, un uz noteikto punktu nav iespējams tikt.

Zane Ločmele, biedrības "Krāslavas rajona partnerība" vadītāja

3.2. Kopienų noturība Augšdaugavas novadā

Pierobežas reģiona īpatnības un specifiskie riski

Augšdaugavas novadam kā Eiropas Savienības un NATO ārējai pierobežas teritorijai ir unikāls drošības un noturības aspekts, ko nosaka tā ģeogrāfiskais novietojums un tiešā robeža ar Krieviju un Baltkrieviju. Šī specifika pakļauj novada teritoriju un tās iedzīvotājus paaugstinātiem hibrīddraudiem, tostarp nelegālās migrācijas spiedienam, mērķtiecīgām dezinformācijas kampaņām un mēģinājumiem destabilizēt sociālo vidi.

Papildu ģeopolitiskajiem riskiem reģionam raksturīga arī specifiska infrastruktūras un demogrāfiskā ievainojamība. Pierobežas pagastos biežāk nekā citviet valstī novērojami mobilā tīkla pārklājuma robeži un risks saskarties ar pēkšņiem sakaru vai elektroapgādes pārrāvumiem krīzes situācijās. Tāpat iedzīvotāju novecošanās, blīvuma mazināšanās un teritoriālais attālums no novada centra apgrūtinā valsts un pašvaldības operatīvo dienestu ātru reaģēšanu ārkārtas situācijās. Tādēļ pierobežas apstākļos vietējo kopienu

pašu spēja organizēt alternatīvus sakaru kanālus un savstarpējā palīdzība krīzes pirmajās stundās kļūst par izšķirošu drošības priekšnoteikumu.

Izglītojošie pasākumi un forumi

Lai stiprinātu sabiedrības praktisko gatavību, Augšdaugavas novadā nepieciešams daudz aktīvāk organizēt izglītojošus pasākumus, diskusiju platformas un kopienu forumus, kas veltīti civilajai aizsardzībai un noturības veidošanai. Šādu forumu ietvaros iedzīvotājiem un vietējiem līderiem jāsniedz iespēja tiešā dialogā ar pašvaldības un operatīvo dienestu pārstāvjiem pārrunāt rīcības plānus un koordināciju "X stundā".

Īpašs uzsvars apmācībās jāliek uz individualizētu un kopienas līmeņa gatavību, skaidrojot "72 stundu" ārkārtas gadījumu somas komplektēšanas pamatprincipus – nepieciešamo medikamentu, pārtikas, ūdens krājumu, kā arī autonomu sakaru un gaismas līdzekļu nodrošināšanu. Izglītojošo pasākumu mērķis ir ne tikai sniegt praktiskas iemaņas, bet arī mazināt trauksmi un paniku sabiedrībā, veicinot psiholoģisko noturību un paļaušanos uz oficiālajiem informācijas avotiem krīzes situācijās.

Sadarbība starp pašvaldību, biedrībām un iedzīvotājiem

Noturīgas un drošas vides veidošanā Augšdaugavas novadā izšķiroša ir trīspusējā sadarbības modeļa funkcionēšana, kurā līdzdarbojas pašvaldības institūcijas, nevalstiskais sektors un vietējie iedzīvotāji. Vietējās nevalstiskās organizācijas un iedzīvotāju padomes var kalpot par būtisku "saistvielu" un operatīvu tiltu starp novada domi un katra pagasta kopienu.

Biedrības un aktīvie iedzīvotāji spēj elastīgi reaģēt uz lokālajām vajadzībām, piesaistīt papildu finansējumu projektu veidā, kā arī organizēt izglītojošas un saliedējošas aktivitātes.

Savukārt pašvaldības un civilās aizsardzības struktūru sadarbība ar biedrībām un iedzīvotāju padomēm ļauj praktiski apzināt vietējos resursus, piemēram, pieejamo smago tehniku, autonomos ģeneratorus, patvērumam piemērotas telpas. Kā arī apsekot neaizsargātākās iedzīvotāju grupas – seniorus, cilvēkus ar īpašām vajadzībām, kurām krīzes brīdī būtu nepieciešama pirmā palīdzība. Šāda regulāra un caurskatāma sadarbība ceļ iedzīvotāju uzticēšanos un veido stabilu pamatu novada visaptverošajai drošībai.

Kopienas noturības un drošības stiprināšana

VIETĒJO RISKU UN VAJADZĪBU APZINĀŠANA

- Izvērtēt, kādi riski visbiežāk apdraud konkrēto ciemu vai pagastu.
- Apzināt līdzcilvēkus, kuriem krīzes situācijā visvairāk būs nepieciešama palīdzība.

VIETĒJO RESURSU KARTĒŠANA

- Apzināt, kādi resursi jau ir pieejami kopienā.
- Identificēt drošas vietas, kur iedzīvotāji var patverties vai saņemt palīdzību.

SAZIŅAS TĪKLA UN "72 STUNDU" GATAVĪBAS IZVEIDE

- Vienoties par saziņas veidu krīzes gadījumā, ja nedarbojas mobilie sakari vai internets.
- Veicināt, lai katrā ģimenē ir sagatavota "72 stundu" ārkārtas gadījumu soma un pārtikas/ūdens krājumi.

IZGLĪTOJOŠIE PASĀKUMI

- Rīkot kopienas tikšanās kopā ar VUGD, NMPD, Zemessardzi u. c.
- Praktiski izmēģināt rīcību elektropadeves pārrāvuma vai evakuācijas gadījumā.

SADARBĪBA PAŠVALDĪBAS CIVILĀS AIZSARDZĪBAS PLĀNĀ

- Nodrošināt, ka vietējiem līderiem ir tiešie kontakti ar pašvaldības CA speciālistiem.
- Iesniegt pašvaldībā kopienas kartējumu un ierosinājumus vietējā līmeņa drošības uzlabošanai.

“Man kā skolotājai ir būtiski zināt, kā rīkoties dažādās krīzes situācijās, jo mana atbildība ir bērni, ar ko esmu kopā skolā. Tāpēc ir svarīgi, ka ir civilās aizsardzības speciālists pie kā griezties, ka ir informatīvie materiāli. Jo, lai pareizi reaģētu, informācijai jābūt uzticamai.

Elīna Palkeviča, Bebreņu profesionālās skolas skolotāja

Izmanto kontroljautājumus, lai noskaidrotu savas kopienas un pašvaldības sagatavotību ārkārtas situācijā.

Kontroljautājumi “Iedzīvotāju padomes”

Kopienai Vai mūsu kopiena ir gatava?	Pašvaldībai Vai informēšana un sadarbība ir efektīva?
• Vai mūsu pagastā/ciemā ir apzināti kaimiņi, kuriem krīzes brīdī būs nepieciešama īpaša palīdzība? • Vai mēs zinām, kuriem kaimiņiem ir speciālas prasmes (medmāsas, glābēji, tehniķi) vai resursi (ģeneratori, ūdens sūkņi)? • Vai mums ir skaidrs plāns, kā sazināties, ja nedarbojas mobilie sakari un internets? • Vai kopienas iedzīvotājiem ir pieejama skaidra informācija par “72 stundu” somas saturu un rīcību ārkārtas situācijās? • Vai zinām tuvāko drošo pulcēšanās vietu vai patvertni apkaimē?	• Vai pašvaldība regulāri informē iedzīvotājus par civilās aizsardzības plānu un rīcību krīzēs vietējos medijos un sociālajos tīklos? • Vai pašvaldības Civilās aizsardzības komisijai ir tiešs saziņas kanāls ar iedzīvotāju padomēm un pagastu vadītājiem? • Vai novadā tiek rīkotas atvērtas nodarbības un praktiskas mācības iedzīvotājiem sadarbībā ar dienestiem (VUGD, Zemessardzi u. c.)? • Vai pašvaldības ēkās (pārvaldēs, bibliotēkās, skolās) ir izvietotas uzskatāmas pamācības un informācija par patvertnēm un tālruņa numuriem?

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

Biedrības “Augšzemnieki” īstenotā projekta “No vārdiem uz darbiem: par aktīvu sadarbību starp Augšdaugavas novada iedzīvotājiem un pārvaldi” un trīs rīkoto iedzīvotāju forumu – Vabolē, Bebreņē un Ilūkstē – pieredze apliecina, ka sabiedrības līdzdalība ir nozīmīgs stūrakmens novada ilgtspējīgai attīstībai un drošībai. Tomēr praksē pastāv virkne izaicinājumu, kas kavē pilnvērtīgu šo mehānismu potenciāla izmantošanu.

Vērtējot plaisu starp iedzīvotājiem, nevalstisko sektoru un pašvaldības pārvaldi, tika apkopoti šādi galvenie secinājumi un praktiskie ieteikumi:

1. Līdzdalības budžets

- **Secinājums:** Iedzīvotājiem un biedrībām trūkst tehniskā un administratīvā atbalsta sarežģītu pieteikumu, precīzu tāmju un vizualizāciju sagatavošanā, kā arī valsts institūciju (ja tādi nepieciešami) saskaņojumu saņemšanā. Teritoriālais finansējuma sadalījums un finansējums kopumā rada neapmierinātību mazākās apvienībās.
- **Ieteikumi:**
 1. **Pašvaldības konsultatīvais atbalsts:** Nodrošināt būvspeciālistu, arhitektu un projektu vadītāju atbalstu iedzīvotājiem tāmju un vizualizāciju izstrādē, kā arī pārņemt saziņu ar valsts institūcijām par nepieciešamajiem saskaņojumiem.
 2. **Iedzīvotāju padomju iesaiste:** Aktīvi piesaistīt padomes iedzīvotāju vajadzību apzināšanā, kopīgu pieteikumu izstrādē, prioritizēšanā un klātienē balsošanas organizēšanā pagastos.
 3. **Komunikācijas paplašināšana:** Informēt iedzīvotājus ne tikai digitāli (*Geolatvija.lv*), bet arī tradicionālajos kanālos, piemēram, vietējos izdevumos, uz ziņojumu dēļiem, pagastu sapulcēs, skaidrojot projektu reālos ieguvumus.

2. Iedzīvotāju padomes

- **Secinājums:** Iedzīvotāju padomes kalpo par būtisku “tiltu” starp kopienas un pašvaldību, novēršot pagastu atsvešinātību pēc teritoriālās reformas. Tomēr pēc pirmajām vēlēšanām vērojams sistemātiskas un regulāras saziņas trūkums no pašvaldības puses, kas veicina iedzīvotāju skepsi.
- **Ieteikumi:**
 1. **Regulāra dialoga nodrošināšana:** Izveidot nepārtrauktu divvirzienu komunikācijas kanālu starp pašvaldību, apvienību pārvaldēm un

iedzīvotāju padomēm, nodrošinot savlaicīgu atgriezenisko saiti uz padomju pieteiktajiem jautājumiem.

2. **Atbalsta persona:** Izveidot pašvaldībā amata pozīciju – darbinieku, kura tiešie darba pienākumi ir strādāt ar ledzīvotāju padomēm un NVO sektoru.
3. **Daudzveidīgi komunikācijas rīki:** Kombinēt digitālos rīkus (*WhatsApp* grupas, e-pasti, aptaujas) ar klātienes formātiem, piemēram, izbraukuma sēdes kopā ar deputātiem, fiziskas pastkastes priekšlikumiem un pieredzes apmaiņas braucieni starp novada padomēm.
4. **Mērķtiecīgs skaidrojošais darbs:** Veicināt izpratni par padomes kā konsultatīva un atbalstoša partnera, nevis “opozīcijas” lomu vietējā attīstībā.

3. Kopienų noturība un civilā aizsardzība

- **Secinājums:** Pierobežas reģiona īpatnības, kas ir hibrīddraudi, sakaru un elektrības pārrāvumu riski, iedzīvotāju demogrāfiskā struktūra, prasa augstu kopienu patstāvību un gatavību pirmajām 72 krīzes stundām.
- **Ieteikumi:**
 1. **Vietējo resursu un neaizsargāto grupu kartēšana:** Sadarbībā ar ledzīvotāju padomēm un NVO apzināt katra pagasta pieejamos resursus (ģeneratorus, smago tehniku, ūdens apgādi, patvertnes) un identificēt seniorus un cilvēkus ar īpašām vajadzībām, kuriem vajadzīga pirmā palīdzība.
 2. **Alternatīvu sakaru un informācijas kanālu izveide:** Izstrādāt plānu operatīvai saziņai gadījumos, kad nedarbojas mobilie sakari un internets.
 3. **Praktiskas mācības un izglītošana:** Regulāri rīkot praktiskus forumus, simulācijas mācības un informēšanas kampaņas par 72 stundu somas komplektēšanu sadarbībā ar VUGD, NMPD, Zemessardzi un pašvaldības Civilās aizsardzības komisiju.

NOSLĒGUMS

Materiāls sniedz visaptverošu ieskatu sabiedrības līdzdalības un drošības stiprināšanas procesos Augšdaugavas novadā. Projektā „No vārdiem uz darbiem: par aktīvu sadarbību starp Augšdaugavas novada iedzīvotājiem un pārvaldi” gūtā pieredze rāda, ka efektīva sadarbība nav iespējama bez uzticēšanās, atklāta dialoga un abpusējas pretimnākšanas starp iedzīvotājiem, NVO un pašvaldības pārvaldi.

Līdzdalības budžets, iedzīvotāju padomes un kopienu noturības pasākumi nav savstarpēji nošķirti rīki – tie veido vienotu, savstarpēji papildinošu ekosistēmu. Aktīvas iedzīvotāju padomes palīdz definēt un virzīt līdzdalības budžeta idejas, savukārt saliedētas un informētas kopienas kļūst par stabilu pamatu visaptverošai valsts un novada drošībai krīzes situācijās.

Projekta laikā izstrādātās ceļa kartes un kontroljautājumu saraksti kalpo kā praktisks un ikdienā lietojams palīgmateriāls. Tie ir paredzēti ne tikai Augšdaugavas novada iedzīvotājiem un speciālistiem, bet var tikt sekmīgi izmantoti kā labās prakses piemērs citās Latvijas pašvaldībās, veicinot iedzīvotāju pilsonisko līdzdalību un noturību visā valstī.

Tikai pārejot “no vārdiem uz darbiem” un stiprinot praktisko sadarbību ikdienā, mēs varam izveidot drošu, attīstītu un dzīvotspējīgu novadu, kurā ikviena iedzīvotāja balsij un iniciatīvai ir nozīme.

Informatīvo materiālu izstrādāja biedrība “Augšzemnieki” sadarbībā ar biedrību “Partnerība “Kaimiņi””.

Materiāls sagatavots projekta “No vārdiem uz darbiem: par aktīvu sadarbību starp Augšdaugavas novada iedzīvotājiem un pārvaldi” (Nr. 2026.LV/NVOF/MIC/034/L11) ietvaros, ko finansiāli atbalsta Sabiedrības integrācijas fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.